

2019/1

BÖRTÖNSTATISZTIKAI SZEMLE

BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET

BÖRTÖNSTATISZTIKAI SZEMLE

Szerkesztők:

Rutkai Kata
Sánta Livia bv. őrnagy

A Bv. Szervezet kommunikációja c. fejezet szerzője:

Kellner Gergely bv. százados

Borítófotó:

Bv. fotó

Adatforrások:

Biztonsági Szolgálat
Fogvatartási Ügyek Szolgálata
Gazdasági Társaságok Főosztálya
Kommunikációs Főosztály
Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztály

Impresszum:

Kiadja
a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BvOP)
1054 Budapest, Steindl Imre u. 8.

Felelős kiadó:

Dr. Tóth Tamás bv. vezérőrnagy, bv. tanácsos, országos parancsnok

Kiadásért felelős:

Dr. Csató Kornélia bv. ezredes, bv. főtanácsos, hivatalvezető, BvOP Hivatal

Főszerkesztő:

Várkonyi Zsolt Kristóf főosztályvezető,
BvOP Hivatal, Stratégiai, Elemzési és Tervezési Főosztály

ISSN 2416-0881

2019

TARTALOM

I. BEVEZETŐ.....	3
II. FOGVATARTOTTI STATISZTIKÁK	4
Fogvatartottak száma és demográfiai adatai	4
Fogvatartással összefüggő adatok	6
Oktatási, képzési adatok	12
III. SZAKMAI TEVÉKENYSÉGRE VONATKOZÓ ADATOK.....	14
Biztonsági tevékenységre vonatkozó adatok	14
A munkáltatási adatok	15
IV. A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET KOMMUNIKÁCIÓJÁNAK STATISZTIKAI ELEMZÉSE	16
Bevezetés.....	16
Havi szinten átlagosan közel 300 hír jelenik meg a büntetés-végrehajtásról.....	16
Napirendi témák	18
A Büntetés-végrehajtási Szervezet honlapja – Bv.gov.hu	20
Reflexió	22
V. FOGALOMTÁR	23

A BvOP Hivatal Stratégiai, Elemzési és Tervezési Főosztályának statisztikai tevékenysége a társadalom általános tájékozottságát szolgáló, objektív tényekre alapozott adatszolgáltatási tevékenység.

A Büntetés-végrehajtási Szervezet tevékenységével összefüggő statisztikai információk nyilvánosságra hozatalával valóság-hű képet nyújtunk a szakpolitikai döntéshozók, az állami szervezetek, az önkormányzatok, a civil szervezetek, a szakmai és tudományos tevékenységet végzők, az Európai Unió intézményei, valamint a nemzetközi szervezetek számára.

Célunk, hogy a hivatalos statisztika hatóköre találkozzon a Büntetés-végrehajtási Szervezet tevékenysége iránt megnyilvánuló felhasználói igényekkel.

Az előállított statisztikai adatokat a szakmai elvárásoknak megfelelően szabályozottan és átláthatóan, a szakmai függetlenség, a pártatlanság és objektivitás, a felhasználó-központúság alapelveinek figyelembevételével tesszük közzé.

Tudományos tevékenységünk fejlesztési irányainak meghatározó szempontjai a relevancia, az adatvédelem, a megalapozott és fejlesztett módszertan, a minőség iránti elkötelezettség, az időszerűség és időbeli pontosság, a koherencia és összehasonlíthatóság, a hozzáférhetőség és érthetőség.

Az elmúlt években megjelent Börtönstatisztikai Szemlék hivatkozási pontként, adatforrásként a változó igényeket figyelembe véve törekedtek az új igények statisztikai adatfelvételekbe történő beépítésére, a statisztikai információk felhasználói igények szerinti átalakítására.

A fogvatartotti statisztikák tekintetében a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett létszámadatokhoz képest a Börtönstatisztikai Szemle részletesebb, átfogóbb statisztikákat közöl.

A Főszerkesztő ajánlása

I. BEVEZETŐ

Jelen kiadvány célja, hogy időszaki statisztikákat szolgáltasson a Büntetés-végrehajtási Szervezet által fogvatartottak főbb adatairól, illetve a szervezet tevékenységéről. Széleskörű és aktuális háttérrel kívánunk biztosítani kutatások, elemzések elkészítéséhez.

A fogvatartotti adatokat a Büntetés-végrehajtási Szervezet Fogvatartotti Alap Nyilvántartás (a továbbiakban: FANY) szoftveréből lekért statisztikákból, illetve a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága egyes Szolgálatainak, illetve Főosztályainak adatgyűjtései alapján állítottuk össze.

A statisztikák értelmezésénél figyelembe kell venni, hogy a fogvatartottakra vonatkozó számok dinamikus adatok, a fogvatartottak létszáma egy nap alatt akár többször is változhat. Ebből fakadóan a statisztikák egy része csak az adatok előállításának dátumával együtt értelmezhető, továbbá az összehasonlíthatóság és az elemzések megkönnyítése érdekében elsősorban százalékos mutatókkal dolgozunk.

A kiadvány az általános szervezeti adatokon túl minden alkalommal tartalmaz egy speciális fogvatartotti csoportokra, vagy a büntetés-végrehajtás egy speciális területére vonatkozó fejezetet. Ebben a számban a Büntetés-végrehajtási Szervezet kommunikációs tevékenységére vonatkozó adatokat mutatjuk be részletesebben.

II. FOGVATARTOTTI STATISZTIKÁK

Fogvatartottak száma és demográfiai adatai

A fogvatartotti populáció átlagos létszámáról megállapíthatjuk az alábbi táblázatot nézve, hogy az elmúlt három éves időszakban folyamatosan csökkent.

Fogvatartotti éves átlaglétszám alakulása

<i>Fogvatartotti éves átlaglétszám</i>	
<i>Év</i>	<i>Fő</i>
2016	18 023
2017	17 944
2018	17 251

1. táblázat¹

<i>Fogvatartottak nem és életkor szerinti megoszlása (2018. 12. 31.)</i>				
	<i>Összes fogvatartott (fő)</i>		<i>Ebből fiatalok (Fk.) fokozataiban fogvatartottak² (fő)</i>	
<i>Férfi</i>	15 096	92,60%	191	95,02%
<i>Nő</i>	1 207	7,40%	10	4,98%
<i>Összesen:</i>	16 303 ³	100,00%	201	100,00%
			<i>Összesen: 1,23%</i>	

2. táblázat

¹ A Börtönstatisztikai Szemlékben korábban megjelentetett átlaglétszámok helyett az összehasonlíthatóság és az objektív elemzési kép érdekében az adott évekre vonatkozó éves fogvatartotti átlaglétszámok statisztikai összevetését mutatjuk be, a FANY szoftveréből történt utólagos adatlekérés alapján.

² Fk. fogház, fk. börtön, fk. előzetes I. fokú ítéletig, fk. előzetes nem jogerősen elítelt.

³ Kiadványunkban a statisztikák bemutatásakor az elemzéseinkhez az egyéb statisztikai adatszolgáltatásokban már közzétett 2018. december 31-ei létszámot (16 303 fő) használjuk, egy aznapra utólag lekérdezett ún. elemzési adatbázis alapján, mely a FANY szoftveréből lekért adatok részletesebb vizsgálatát teszi lehetővé. Fontosnak tartottuk ezt a részletesebb adatbázist használni annak érdekében, hogy minél átfogóbb és objektívebb képet kapjunk a fogvatartottak adatairól és statisztikai jellemzőiről.

A fogvatartottak demográfiai adatai alapján elmondható, hogy mindössze 7,4% nő (ebben jelentős változás nem tapasztalható az előző évekhez képest), míg a fiatalok aránya tovább csökkent (2015: 1,97%, 2016: 1,72%, 2017: 1,37%, 2018: 1,23%), közülük 95,02% férfi).

Életkor szerinti megoszlás (2018. 12. 31.)		
Életkor csoportok	Fő	%
<i>16 évesnél fiatalabb</i>	2	0,01
<i>16-18 év</i>	116	0,71
<i>19-24 év</i>	1 995	12,24
<i>25-29 év</i>	2 478	15,20
<i>30-39 év</i>	4 833	29,64
<i>40-49 év</i>	4 284	26,28
<i>50-59 év</i>	1 946	11,94
<i>60 évesnél idősebb</i>	649	3,98
<i>Összesen:</i>	16 303	100,00

3. táblázat

A fogvatartottak részletes életkori megoszlása az előző évi adatokhoz hasonlóan azt mutatja, hogy a 30-39 év közötti korcsoportba tartozó fogvatartottak aránya a legnagyobb. A következő legnépesebb életkori csoport a 40-49 éves korosztály, így elmondható, hogy a fogvatartottak több mint fele 30-49 év közötti.

A 25 év alatti fogvatartottak összesített aránya az előző évek csökkenő tendenciájával szemben enyhe emelkedést mutat (2014: 16,67%, 2015: 15,62%, 2016: 14,06%, 2017: 11,81%, 2018: 12,96%), míg a 40 év felettiek aránya az előző évekhez hasonlóan némileg emelkedett (2014: 38,36%, 2015: 36,96%, 2016: 40,3%, 2017: 41,09%, 2018: 42,2%)⁴.

A 19-29 éves korosztály megközelítőleg 30%-ot tesz ki (27,44%), ezen kívül fontos megemlíteni – főként speciális szükségletei miatt – a 60 évesnél idősebb korosztályt, melybe a fogvatartottak 3,98%-a tartozik, arányuk tehát az előző évi 3,8%-hoz képest növekedést mutat.

⁴ Összesített adatok a korábbi Börtönstatisztikai Szemlékben megjelent életkori megoszlási adatok alapján.

Életkorcsoportok százalékos megoszlása és az átlagéletkor változása						
Korcsoport	2013.12.31.	2014.12.31.	2015.12.31.	2016.12.31.	2017.12.31.	2018.12.31.
<i>18 év alatt</i>	0,84	0,61	0,46	0,47	0,84	0,72
<i>18 - 21 éves</i>	7,77	6,84	6,35	5,33	5,25	4,07
<i>22 - 24 éves</i>	9,44	9,35	8,81	8,25	5,75	8,16
<i>25 - 29 éves</i>	15,41	15,1	15,28	15,47	17,88	15,20
<i>30 - 39 éves</i>	31,9	31,32	30,69	30,22	29,23	29,67
<i>40 - 49 éves</i>	23,37	24,58	25,35	26,37	26,18	26,28
<i>50 - 59 éves</i>	9,14	9,54	9,98	10,42	11,11	11,94
<i>60 éves vagy idősebb</i>	2,13	2,66	3,037	3,48	3,80	3,98
<i>Átlagéletkor</i> :	36 év 1 hónap	36 év 8 hónap	36 év 6 hónap	37 év 6 hónap	37 év 10 hónap	37 év 9 hónap

4. táblázat

A fenti táblázat alapján jól látható, hogy a 18 év alatti fogvatartottak aránya évekig tartó csökkenés után 1% alatti arányban látszik stabilizálódni. Továbbá ugyan lassan, de folyamatosan csökken a 18 és 21 év közötti fogvatartottak aránya. Megfigyelhető az is, hogy a 60 éves vagy idősebb korosztály aránya évről évre folyamatos növekedést mutat.

Az átlagéletkort bemutató számokból látszik, hogy a 2017-es év végéig emelkedik a fogvatartottak számított átlagéletkora, mely folyamat most megtorpanni látszik.

Fogvatartással összefüggő adatok

A büntetés-végrehajtási intézetek (röviden: bv. intézetek) átlagos telítettségi értéke változásának hátterében leginkább a büntető törvénykezésből és a férőhelyek alakulásából (férőhelyek létesítése, átstrukturálása) fakadó okok állnak. A bv. intézetek túltelítettsége az európai országok egy részében igen komoly, megoldásra váró problémákat okoz. Az elvárásoknak a magyar büntetés-végrehajtás a telítettség-kiegyenlítő programjával, ütemezett férőhelybővítési projektekkel kíván eleget tenni.

Átlagtelítettség mértéke (%)	
Év	%
2016	131
2017	129
2018	113

5. táblázat ⁵

A 2018-as év egészét vizsgálva a fogvatartottak átlagos létszáma 17 251 fő volt, 113%-os átlagos telítettségi szint mellett. A végrehajtott férőhelybővítések okán, továbbá az átlagléttség tekintetében történt csökkenés hatására (2016: 18 023, 2017: 17 944, 2018: 17 251) az átlagos telítettség jelentős csökkenést mutat az előző évekhez képest.

Az 5 legnagyobb elhelyezett létszámmal bíró bv. intézet férőhelyeinek száma (2018. 12. 31.)	
<i>Szombathelyi Országos Bv. Intézet</i>	1 476 fő
<i>Fővárosi Bv. Intézet</i>	1 353 fő
<i>Szegedi Fegyház és Börtön</i>	1 284 fő
<i>Pálhalmai Országos Bv. Intézet</i>	1 182 fő
<i>Budapesti Fegyház és Börtön</i>	1 032 fő

6. táblázat

Az egyes bv. intézetekben elhelyezett fogvatartottak létszáma nincs közvetlen összefüggésben a túlszűfolttsággal, hiszen az a bv. intézetben elhelyezhető és az elhelyezett fogvatartottak arányának függvénye. Ugyanakkor az elhelyezett fogvatartottak létszáma szerinti legnagyobb bv. intézetek férőhelyeinek számát érdekes adatnak tartottuk, ezért a fenti táblázatban ezt szerepeltetjük.

⁵ A könnyebb összehasonlíthatóság érdekében – utólagosan számított adatok alapján – a jelzett évekre az adott év zárónapi fogvatartotti átlaglétszámaiból kalkulált átlagtelítettséget szerepeltetjük.

<i>Fogvatartottak megoszlása végrehajtási fokozat szerint (2018. 12. 31.)</i>						
	<i>Összesen</i>	<i>%</i>	<i>Férfi</i>	<i>%</i>	<i>Nő</i>	<i>%</i>
<i>Fegyház</i>	4 727	28,99	4489	29,74	238	19,72
<i>Börtön</i>	7 052	43,26	6441	42,67	611	50,62
<i>Fogház</i>	725	4,45	672	4,45	53	4,39
<i>Közérdekű munka átváltoztatása (fogház), pénzbüntetés átváltoztatása (fogház)</i>	378	2,32	358	2,37	20	1,66
<i>Fiatalkorú, börtön fokozat</i>	105	0,64	99	0,66	6	0,50
<i>Fiatalkorú, fogház fokozat</i>	51	0,31	50	0,33	1	0,08
Elítéltek	13 038	79,97	12 109	80,21	929	76,97
<i>Letartóztatott I. fokú ítéletig</i>	2185	13,40	2013	13,33	172	14,25
<i>Letartóztatott nem jogerősen elítélt</i>	464	2,85	428	2,84	36	2,98
<i>Fiatalkorú letartóztatott I. fokú ítéletig</i>	35	0,21	32	0,21	3	0,25
<i>Fiatalkorú letartóztatott nem jogerősen elítélt</i>	10	0,06	10	0,07	0	0,00
Letartóztatottak	2 694	16,52	2 483	16,45	211	17,48
<i>Elzárás, büntetőjogi elzárás</i>	392	2,40	353	2,34	39	3,23
<i>Kényszergyógykezelés</i>	179	1,10	151	1,00	28	2,32
Összesen:	16 303	100,0	15 096	100	1 207	100

7. táblázat

Az elítéltek létszámának és a végrehajtási fokozatok szerinti megoszlásának alakulásáról a fenti táblázat azt mutatja, hogy a fogvatartottak közel 80%-a jogerősen elítélt, közülük továbbra is a börtön fokozatú büntetést töltők vannak többségben (43,26%).

A végrehajtási fokozat szerint a következő legnépesebb csoportot a fegyház büntetést töltők alkotják (28,99%). Az általános létszámcsökkenés ellenére 2018-ban is tovább folytatódott a növekedés a fegyház fokozatú elítéltek létszámában (a Börtönstatistikai Szemle korábbi számaiban használt elemzési létszámok szerint 2014: 3 869 fő, 2015: 4 136 fő, 2016: 4 446 fő, 2017: 4 710 fő, 2018: 4 727 fő). Ez azt jelenti, hogy az elítéltek 36%-a tartozott a leg súlyosabb végrehajtási kategóriába.

<i>Ítélet tartama</i>				
	2017.12.31.		2018.12.31.	
	<i>Fő</i>	%	<i>Fő</i>	%
<i>1 hónapnál rövidebb</i>	49	0,36	43	0,33
<i>1 hónap - 6 hónap</i>	303	2,24	291	2,22
<i>6 hónap - 1 év</i>	875	6,48	723	5,50
<i>1 év - 2 év</i>	2 550	18,88	2 481	18,89
<i>2 év - 3 év</i>	2 047	15,15	1 961	14,93
<i>3 év - 5 év</i>	2 558	18,94	2 465	18,76
<i>5 év - 10 év</i>	3 459	25,61	3 440	26,19
<i>10 év vagy több</i>	1 613	11,94	1 676	12,76
<i>Tényleges életfogytiglan</i>	54	0,40	57	0,43
<i>Összesen:</i>	13 508	100	13 137	100
<i>N.a.^{6, 7}</i>	434	N.r. ⁸	472	N.r.
<i>Letartóztatott első fokú ítéletig⁹</i>	2 821	N.r.	2 220	N.r.
<i>Letartóztatott nem jogerősen elítélt¹⁰</i>	580	N.r.	474	N.r.
<i>Mindösszesen:</i>	17 343	N.r.	16 303	N.r.

8. táblázat

A kiszabott büntetések tartamának tekintetében továbbra is a legnagyobb csoport az 5-10 évig terjedő szabadságvesztésre ítélték, ezt követik a 3-5 évig, majd az 1-2 évig terjedő szabadságvesztés büntetésre ítélték. Az egy évnél rövidebb ítéleti idők kevésbé jellemzőek. Az előző év adataihoz képest a 5 év feletti ítéleti időtartamok arányának tekintetében enyhé emelkedés ment végbe. A 10 évnél hosszabb ítéleti időtartam esetén az emelkedés a létszám tekintetében is megfigyelhető tendencia.

⁶ A későbbiekben „N.a.” rövidítéssel jelöljük azon esetek számát, amelyekről nem állt rendelkezésre adat.

⁷ A FANY rendszer adatai alapján készített gépi leválogatásban nem besorolhatóak azon személyek, akik jogerősen elítélteként lettek befogadva, de ítéletük fogamatba vétele az adatszolgáltatás készítésekor éppen folyamatban van.

⁸ A későbbiekben „N.r.” rövidítéssel jelöljük azon eseteket, amelyek a vizsgált szempontból nem relevánsak.

⁹ Az ítéletek tartamát bemutató táblázat arányszámainak számításakor kizárólag a jogerős ítéleteket tartottuk relevánsnak, így nem vettük figyelembe a következő csoportokat: a fiatalokú előzetes/letartóztatott első fokú ítéletig és az előzetes/letartóztatott első fokú ítéletig.

¹⁰ Az ítéletek tartamát bemutató táblázat arányszámainak számításakor továbbá nem vettük figyelembe az előzetes/letartóztatott nem jogerős elítélteket és a fiatalokú előzetes/letartóztatott nem jogerősen elítélteket.

Szuicid cselekmények								
Év		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Fogvatartottak átlagléttszáma		17 195	17 517	18 042	17 792	18 023	17 944	17 251
Öngyilkosság	Fő	8	7	6	5	9	4	6
	Ráta ¹¹	4,65	4,00	3,33	2,81	4,99	2,23	3,48
Öngyilkossági kísérlet	Fő	34	42	49	41	21	8	12
	Ráta	19,77	23,98	27,16	23,04	11,65	4,46	6,96

9. táblázat

Az öngyilkosságra és öngyilkossági kísérletre vonatkozó fenti számok csak azokat az eseteket jelölik, amelyek mögött valós szucid krízis áll. A bv. intézeteken belüli önkárosítások mögött ugyanis nem feltétlenül áll valós¹² „meghalási szándék”. Azok hátterében *feszültség-levezetés* (falc), illetve a *prizonális problémák* által kiváltott (ide tartoznak a helyzeti előnyök megszerzésében motivált, „manipulatívnak” nevezhető) cselekmények is állhatnak.

Szakmai fejlődésként, valamint a fogvatartottak hatékonyabb kezelésével kapcsolatos tevékenység hatására pozitívként értékelendő, hogy az öngyilkossági kísérletek számában némi ingadozás mellett több éves időtávot figyelve csökkenő tendencia figyelhető meg, valamint a befejezett öngyilkosságok száma és rátája is jóval a nemzetközi átlag alatt mozog, még az utóbbi évben tapasztalható kismértékű növekedés ellenére is.

¹¹ Ráta: 10.000 fogvatartottra jutó érték, arányszám.

¹² Olyan eseteket értünk valós szucid krízis alatt, ahol az exploráció, tesztek és egyéb pszichológiai módszerek által közvetlen öngyilkossági veszélyhelyzet mutatható ki.

Visszaesési mutatók (összes fogvatartott)		
Visszaesési fok	fő	%
<i>Első büntényes</i>	7649	46,92
<i>Visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő</i>	1012	6,21
<i>Visszaeső</i>	1399	8,58
<i>Többszörös visszaeső</i>	2989	18,33
<i>Különös visszaeső</i>	2022	12,40
<i>Erőszakos többszörös visszaeső</i>	442	2,71
<i>N.a.</i>	790	4,85
<i>Összesen:</i>	16 303	100,00

10. táblázat

A visszaesési adatok alapján az összes fogvatartott csaknem fele első büntényes, 42% körüli a visszaesők aránya, melyből 8,58%-ot a visszaesők, 18,33%-ot a többszörös visszaesők, 12,4%-ot a különös visszaesők, 2,71%-ot az erőszakos többszörös visszaesők tesznek ki.

Külföldi állampolgárságú fogvatartottak		
Ország	Fő	%
<i>Magyar állampolgárságú fogvatartottak</i>	15 550	95,38
<i>Külföldi állampolgárságú fogvatartottak ¹³</i>	728	4,47
<i>N.a.</i>	25	0,15
<i>Összesen:</i>	16 303	100,00

11. táblázat

A fogvatartotti populációban a külföldi állampolgárságúak, illetve a nem magyar állampolgárságúak aránya az előző évekhez hasonlóan alakult. Ezen felül összességében elmondhatjuk, hogy a külföldi fogvatartottak statisztikai jellemzőiben jelentős változás nem tapasztalható.

¹³ Külföldi állampolgárságú fogvatartottaknál azokat az idegen állampolgársággal rendelkezőket szerepeltetjük, akik nem rendelkeznek magyar állampolgársággal.

Oktatási, képzési adatok

Beiskolázási mutatók									
Tanév	Általános iskola		Középiskola		Szakképzés		Felsőfokú		Összesen
	Fő	(%)	Fő	(%)	Fő	(%)	Fő	(%)	
2011/2012	1 159	42,55	920	33,77	606	22,25	39	1,43	2 724
2012/2013	787	34,78	836	36,94	602	26,60	38	1,68	2 263
2013/2014	1 151	42,07	819	29,93	720	26,32	46	1,68	2 736
2014/2015	1 083	34,91	858	27,66	1 131	36,46	30	0,97	3 102
2015/2016	1 016	31,8	967	30,27	1 156 ¹⁴	36,18	56	1,75	3 195
2016/2017	909	30,92	1 218	41,43	770	26,19	43	1,46	2 940
2017/2018	821	27,90	1 252	42,54	828	28,13	42	1,43	2 943

12. táblázat

A korábbi évhez képest csökkent az általános iskolai oktatásba bevont fogvatartottak száma, a középiskolai oktatásban résztvevőké pedig emelkedést mutat, az oktatási-szakképzési összesített adatok a korábbi év számadataihoz hasonló képet mutatnak. Összességében pozitív, hogy a fogvatartotti átlaglétszám csökkenése mellett az összesített beiskolázási létszám enyhe növekedést mutat, így a beiskolázási arányszám is emelkedik.

Az adatok értékelésén felül, megjegyzendő, hogy egyre több fogvatartott csatlakozik a szakképzésbe vagy vesz részt oktatásban munkavégzés mellett, ezzel is segítve a társadalomba történő sikeres visszailleszkedésüket, a jogkövető életmódjukat.

Iskolai végzettség						
	Összesen		Férfi		Nő	
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
Analfabéta	89	0,55	70	0,46	19	1,58
Kevesebb mint 8 osztály	1 694	10,41	1 533	10,18	161	13,35
Általános iskola	9 519	58,51	8 832	58,63	687	56,97
Befejezetlen középiskola	1 054	6,48	979	6,50	75	6,22
Szakiskola	2 197	13,50	2 109	14,00	88	7,30
Érettségi	1 365	8,39	1 239	8,23	126	10,45
Egyetem-főiskola	351	2,16	301	2,00	50	4,15
Összesen:	16 269	100,00	15 063	100,00	1 206	100,00
N.a.	34		33		1	

13. táblázat

¹⁴ A naptári éven belül be nem fejeződő, a tanévi időbeosztáshoz nem igazodó szakképzések adatai, illetve egyéb tényezők hatásai miatt a 2016/1 Börtönstatistikai Szemlében publikált adat (1 993 fő) helyett utólagosan korrigált adatot teszünk közzé.

Az iskolázottságra vonatkozó adatok értelmezéséhez szükséges figyelembe venni, hogy az értékek egy aktuális állapotot rögzítenek. A táblázatban tehát a fogva tartás kezdete óta, a fogva tartás során megszerzett végzettség is szerepel, hozzáadódva a már korábban megszerzett végzettséghez.

A fogvatartottak legjelentősebb része – a teljes börtönpopuláció több mint 58%-a – általános iskolai végzettséggel rendelkezik, a második legnépesebb csoportot pedig a szakiskolát elvégzők (13,5%) alkotják. Látható, hogy a női fogvatartottak körében magasabb az analfabéták, illetve a kevesebb, mint 8 osztályt elvégzők aránya, ugyanakkor gyakoribb náluk az érettségi és a főiskolai/egyetemi végzettség megszerzése is.

III. SZAKMAI TEVÉKENYSÉGRE VONATKOZÓ ADATOK

Biztonsági tevékenységre vonatkozó adatok

Biztonságra vonatkozó adatok						
Év		2014	2015	2016	2017	2018
Fogvatartottak átlagléttszáma		18 042	17 792	18 023	17 944	17 251
Fogolyszökés büntette	Fő	2	3	1	6	5
	Ráta	1,11	1,69	0,55	3,34	2,90

14. táblázat

A fogolyszökések esetében szükséges megkülönböztetni a vétségi és a büntetti alakzatot. Vétségi alakzat, ha a fogvatartott az engedélyezett szabadságvesztés-büntetés felfeszakítás, eltávozás, rövid tartamú eltávozás vagy kimaradás tartamának elteltével a büntetés-végrehajtás alóli kibúvásának céljából a megjelölt határidőn belül nem tér vissza a bv. intézetbe. Fogolyszökés büntettéről akkor beszélhetünk, ha a fogvatartott a bv. őrizete alól kivonja magát (az intézet zárt és/vagy őrzött területéről megszökik). A fenti táblázat az utóbbi eseteket mutatja be.

A fogvatartottak által elkövetett fogolyszökések száma az előző évhez képest 2018-ban csökkent, a szökött fogvatartottak valamennyi esetben rövid időn belül visszaszállításra kerültek a bv. intézetekbe.

<i>Előállítás - szállítás</i>				
<i>Év</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Előállítások</i>	64 429	64 066	62 248	55 823
<i>Szállítások</i>	63 794	61 260	56 549	51 955
<i>Célszállítások</i>	15 332	14 528	13 478	11 673

15. táblázat

Az előállítás történhet bíróságra, ügyészségre, orvosi ellátás céljából, továbbá egyéb okból. Az egyes bv. szervek esetében az előállítások száma függ a fogvatartotti létszámtól, illetve a bv. intézet szakmai profiljától, rendeltetésétől is. A szállítások többek között a fogvatartottak megfelelő bv. intézetbe, egészségügyi intézetbe történő eljuttatását jelenthetik.

A 2018. év adatai alapján a szállítások és célszállítások száma tovább csökkent. Ennek okai között vannak az előállítások és szállítások számának és szervezésének racionalizálására tett széleskörű törekvések, a 2018-ban bevezetett távtárgyalás lehetősége, továbbá a letartóztatottak csökkenő létszáma.

A munkáltatási adatok

Munkáltatott fogvatartottak átlagos állományi létszáma (fő)						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Bv. gazdasági társaságok általi munkáltatás</i>	3 753	4 137	4 405	4 548	4 678	3 861
ebből ipari társaságnál munkáltatott:	1 846	2 082	2 334	2 521	2 620	2 320
ebből mg.-i társaságnál munkáltatott:	1 907	2 055	2 071	2 027	2 058	1 541
<i>Intézeti munkáltatás</i>	2 765	2 741	2 963	3 334	3 483	3 125
<i>PPP munkáltatás</i>¹⁵	723	684	672	749	633	723
<i>Összesen:</i>	7 241	7 562	8 040	8 631	8 794	7 709

16. táblázat

A fogvatartottak reintegrációjának, a társadalomba való visszavezetésének legfontosabb eleme és eszköze a munkáltatás. A munkával történő foglalkoztatás jelleg szerinti csoportosítása látható a fenti táblázatban. Látható, hogy a bv. gazdasági társaságok általi munkáltatás és a bv. intézetek által munkáltatott fogvatartottak létszáma folyamatos növekedést mutat. A 2017. év végére megvalósult teljes fogvatartotti foglalkoztatás 2018-ban továbbra is fennállt, sikerült fenntartani az elért eredményeket.

¹⁵ A *public-private partnership* (rövidítve: PPP) szerződés keretében működtetett büntetés-végrehajtási intézetekben a szerződésben meghatározottak szerinti létszámban történik a fogvatartottak foglalkoztatása.

IV. A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET KOMMUNIKÁCIÓJÁNAK STATISZTIKAI ELEMZÉSE

szerző: Kellner Gergely bv. százados

Bevezetés

A büntetés-végrehajtási szervezet kommunikációja a torzításoktól, sztereotípiáktól mentes, árnyalt és pontos börtönkép közvetítését célozza. A proaktív kommunikáció eredményeként a büntetés-végrehajtási szervezetet érintő hírek esetében egyre jelentősebb szerepet kapnak a szervezet szakmai munkáját bemutató hírek. A hiteles, előítéletektől mentes börtönreprezentáció közvetítése segíti a szakmai munkát, előmozdítja a büntetés-végrehajtási hivatás megítélését, továbbá segíthet a szabadulók társadalomba történő visszailleszkedését.

Jelen elemzésben a büntetés-végrehajtással kapcsolatos sajtómegjelenések sajátosságait – számát, arányait, témáit és forrástípusait – vizsgáljuk részletesen a 2016-tól 2019 I. félévéig terjedő időszakra vonatkozóan.

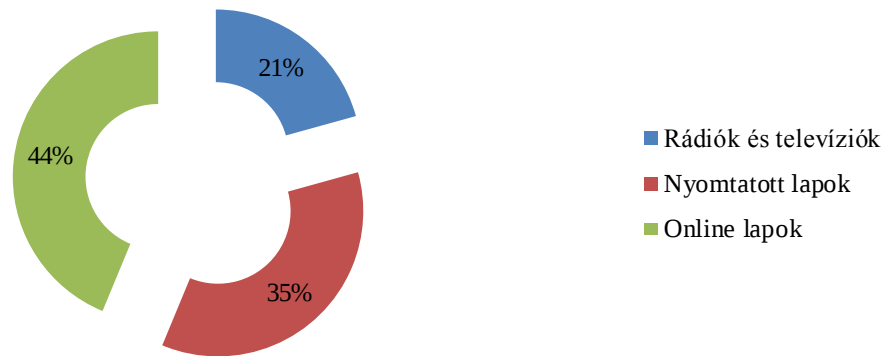
Havi szinten átlagosan közel 300 hír jelenik meg a büntetés-végrehajtásról

A 2016-tól a 2019. I. félévig terjedő időszakban 12629 Büntetés-végrehajtási Szervezettel kapcsolatos megjelenés látott napvilágot. 2016-ban összesen 3149 darab információs egységet (hírt, tudósítást, interjút, riportot, publicisztikát) azonosítottunk a hazai médiatartalom-szolgáltatók sajtómegjelenéseiben, 2017-ben 3758-at, 2018-ban pedig 3664-et. A 2019-es év első félévében 2058 büntetés-végrehajtással kapcsolatos hír jelent meg; ami a tárgyidőszakban mért eddigi legmagasabb féléves adat.

<i>A büntetés-végrehajtást érintő sajtómegjelenések száma 2016-2019. I. félév között</i>							
	2016		2017		2018		2019
	I. félév	II. félév	I. félév	II. félév	I félév	II. félév	I. félév
Sajtómegjelenések (információs egység)	1303	1846	1972	1786	1623	2041	2058

17. táblázat

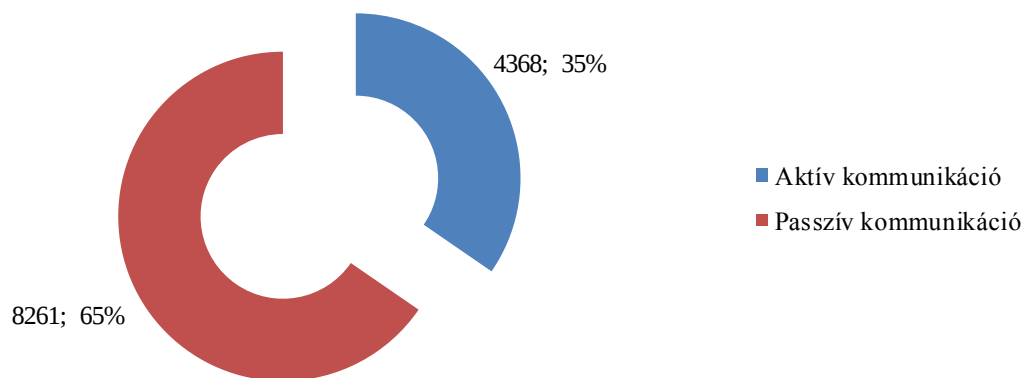
A sajtómegjelenések forrástípus szerinti eloszlása százalékosan 2016-2019. I. félévében

1. ábra (Forrás: BvOP Kommunikációs Főosztály kutatása)

Megjelenésszámot tekintve az online média emelkedett ki a forrástípusok közül, amely a teljes megjelenésszám 44 százalékát tette ki, ugyanakkor a nyomtatott lapok 35 százalékos aránya is kiemelten jelentősnek tekinthető. A rádiók és televíziók a megjelenésszám valamivel több, mint ötödét, 21 százalékát adták. A vizsgált 42 hónap sajtómegjelenései közül számszerűen 5525 híryanag online felületen, 4490 nyomtatott sajtóban és 2614 rádiókban és televíziókban jelent meg.

A kommunikációs tevékenység megjelenésszámai 2016-2019. I. félévében

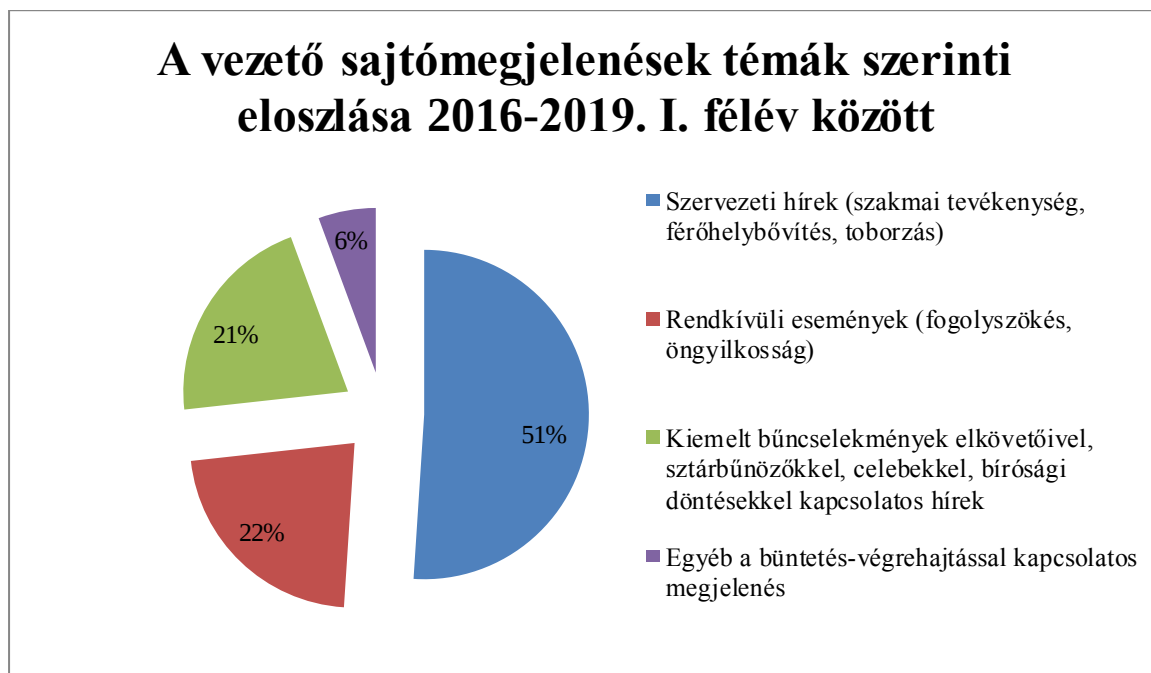

2. ábra (Forrás: BvOP Kommunikációs Főosztály kutatása)

A kommunikációs tevékenység keretében 4368 hír (35%) aktív kommunikáció révén valósult meg, ezek forrása közvetlenül a büntetés-végrehajtás volt, 8261 említés (65%) passzív kommunikáció révén realizálódott, ezekben az esetekben nem a büntetés-végrehajtás volt a kommunikációs aktivitás kezdeményezője.

Napirendi témák

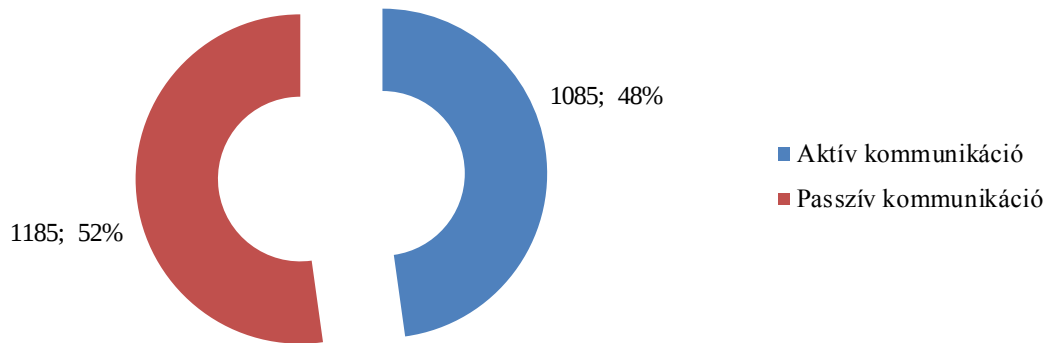
Az elmúlt 3 és fél év adatai alapján átlagosan napi 10, valamilyen szempontból a büntetés-végrehajtással összefüggő információ látott napvilágot. A témák leginkább a szervezet életét érintő legjelentősebb területekkel, a fogvatartottakkal, és a rendkívüli eseményekkel voltak kapcsolatosak, és a szervezet kommunikációs kampányai, bírósági ítéletek, kiemelt fogvatartottakkal kapcsolatos hírek és szököések köré összpontosultak.

3. ábra (Forrás: BvOP Kommunikációs Főosztálykutatása)

Az adatok alapján a médiumok börtönképét három kérdéskör uralta igazán: a kiemelt bűncselekményt elkövetőkkel és bírósági ítéletekkel kapcsolatos hírek (21%), a rendkívüli események (22%) és a büntetés-végrehajtási szervezet tevékenysége általában véve (51%). Az előbbi tématerületek közé csupán a megjelenések 6 százalékát nem lehet besorolni.

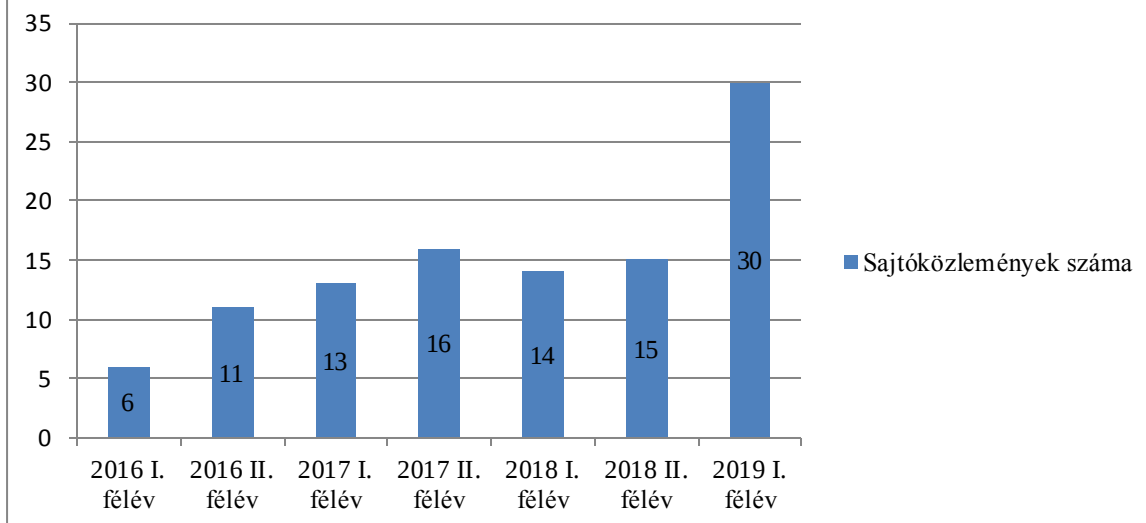
Vezető témák kommunikációs tevékenység szerinti megoszlása 2016-2019. I. félévében

5. ábra (Forrás: BvOP Kommunikációs Főosztály kutatása)

A Büntetés-végrehajtási Szervezet toborzással kapcsolatos, több éven keresztül átívelő kommunikációs kampányának eredményeként a hivatás népszerűsítésével összefüggő beszámolók vezetik a listát. A vizsgált időszakban összesen 395 hírt, hivatkozást eredményezett a téma a sajtóban. A toborzással sok esetben összekapcsolódó férőhelybővítési program hatásos kommunikációja révén 337 esetben jelentek meg beszámolók és hírek a témában a három és fél év során. Ezt követte a Fővárosi Törvényszék épületéből megszökött fogvatartott esete (196 megjelenés), illetve a Sopronkőhidai Fegyház és Börtönből történt szökés (141 megjelenés). A lista ötödik helyét ismét egy szervezeti kezdeményezésről szóló hír – a büntetés-végrehajtás személyi állományát és fogvatartottakat is érintő karácsonyi jótekonysági és jóvátételi eseménysorozat reprezentációja – foglalja el (114 megjelenés).

A BvOP által kiadott sajtóközlemények száma 2016-2019. I. félévéig

6. ábra (Forrás: BvOP Kommunikációs Főosztály kutatása)

A Büntetés-végrehajtási Szervezet által kiadott sajtóközlemények a hitelesebb börtönkép kialakításának előmozdítására és a büntetés-végrehajtás társadalmi megítélésének növelésére, illetve a közvélemény tájékoztatására hivatottak. A vizsgált időszakban 105 sajtóközleményt adott ki a Kommunikációs Főosztály.

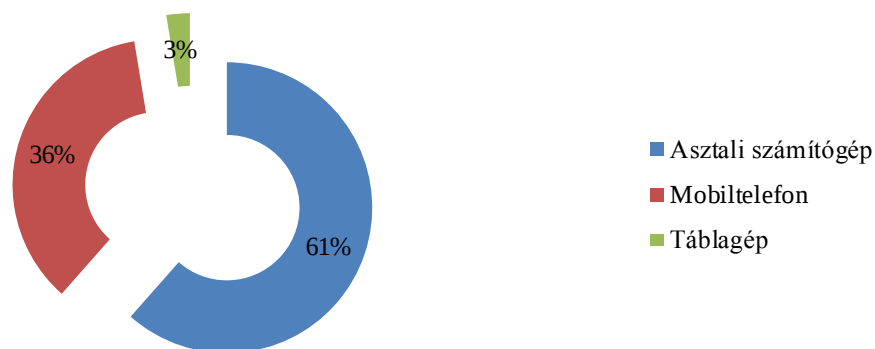
A Büntetés-végrehajtási Szervezet honlapja – Bv.gov.hu

A sajtóközlemények megjelenítésének elsődleges felülete a bv.gov.hu, vagyis a Büntetés-végrehajtási Szervezet weboldala. A megújult honlap 2018. október 12-től vált elérhetővé. A szervezettel kapcsolatos, kötelezően közzéteendő adatok mellett számos hasznos és érdekes információt tartalmaz. A bv.gov.hu egyik kiemelt feladata, hogy a Büntetés-végrehajtási Szervezet kommunikációs tevékenységének elsődleges hírforrássá váljon.

A bv.gov.hu-n a 2016-tól 2019. I. félévig terjedő időszakban 1 104 088 felhasználó 2 169 441 munkamenet során 8 069 651 oldalt tekintett meg. A 2 169 441 munkamenet 61,51%-a (1 334 munkamenet) asztali számítógépről, 35,89%-a (778 528 munkamenet) mobilról és 2,61%-a (56 525 munkamenet) táblagépről indították a honlap látogatói.¹⁶

¹⁶ Az oldalmegtekintések a megtekintett oldalak összesített száma. A munkamenet az az időszak, amely alatt a felhasználó aktívan végez valamilyen tevékenységet a webhelyen.

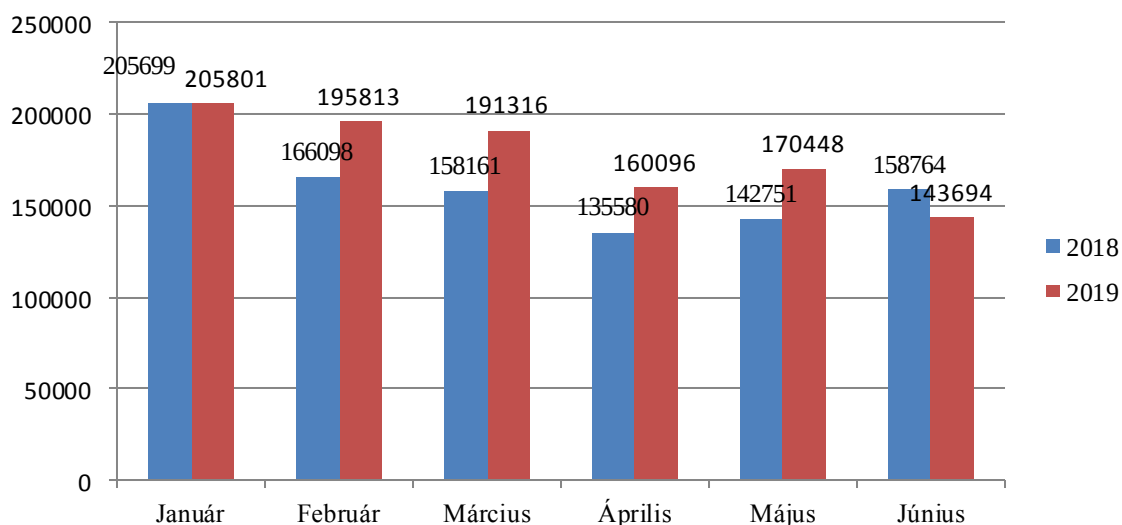
A bv.gov.hu munkameneteinek megoszlása alkalmazott eszközök szerint 2016-2019. I. félévében

7. ábra (Forrás: BvOP Kommunikációs Főosztály kutatása)

A weboldal 2018-as és a 2019-es év látogatottságával kapcsolatos első féléves adatok részletes elemzése szerint közel 10 százalékkal növekedett a weboldalon regisztrált oldalmegtekintések száma a 2018-as év első félévéhez képest: amíg tavaly január 1-je és június 30-a között 967 053 oldalmegtekintést regisztráltunk, addig ez a szám már meghaladta az egymilliót, egészen pontosan 1 067 168-ra nőtt az új honlap esetén a 2019-es év azonos időszakában. A megújult bv.gov.hu látogatói több időt töltöttek el a szervezet weboldalán, az átlagos böngészési idő a 2018-as 2 perc 34 másodpercről 2019-ben 3 perc 3 másodpercre növekedett. A látogatók visszafordulási aránya a 2018-as 49,42%-ról 2019-ben 43,27%-ra csökkent, ami valószínűsíthetően a minőségibb böngészési tevékenység növekedésére utal.

A bv.gov.hu 2018-as és 2019-es év első féléves oldalmegtekintéseinek alakulása

8. ábra (Forrás: BvOP Kommunikációs Főosztály kutatása)

Reflexió

Az elérhető és itt elemzett adatok alapján az aktív kommunikációs tevékenység és a hosszú távú kommunikációs stratégiára épülő sajtómunka még egy olyan kifejezetten nehéz terepen, mint amilyen a börtönökkel kapcsolatos kommunikáció, is egyre jelentősebb eredményeket képes elérni.

V. FOGALOMTÁR

Az alább felsorolt fogalmak nem pontos jogi definíciók, elsősorban a statisztikák megértését szolgálják. Céljuk, hogy komolyabb jogi előképzettség nélkül is értelmezhetővé váljanak a börtönstatisztikákban használt fogalmak.

SZERVEZETI ALAPFOGALMAK

Büntetés-végrehajtási Szervezet

A Büntetés-végrehajtási Szervezet végrehajtja a törvényileg meghatározott szabadság-elvonással járó szankciókat,¹⁷ valamint a szabadultak utógondozásával, pártfogó felügyelettel kapcsolatos feladatokat. A Büntetés-végrehajtási Szervezet a Belügyminisztérium irányítása alatt álló, önálló, állami, fegyveres rendvédelmi szerv.

Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BvOP)

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága a Büntetés-végrehajtási Szervezet középírányító szerve, élén a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka áll. A BvOP ellátja a büntetés-végrehajtási szervek felügyeletét, ellenőrzését és szakmai irányítását.

Büntetés-végrehajtás gazdasági társaságai

A büntetés-végrehajtás gazdasági társasága olyan 100% állami tulajdonú, kiemelkedő társadalmi és közbiztonsági érdeket szolgáló korlátozott felelősségű társaság, amelynek célja a fogvatartottak munkáltatása a rendelkezésre álló erőforrások hatékony kihasználásával, profitorientált módon - holding szervezetbe tagozottan.

Büntetés-végrehajtási intézet

A büntetés-végrehajtási intézet, köznyelven *börtön*, a Büntetés-végrehajtási Szervezet egy olyan szervezeti egysége, melyben a szabadságvesztést ténylegesen végrehajtják. Az intézeteket funkciójuk szerint többféle módon lehet csoportosítani. Megkülönböztethető úgynevezett előzetes és letöltő intézet. Az előzetes vagy megyei intézetek elsődleges feladata a letartóztatás, míg a letöltő vagy országos intézeteké a bírói ítélet végrehajtása (az ítélet letöltése). Mindemellett megkülönböztethetünk más szakmailag speciális intézeteket, melyek női, fiatalkorú, vagy gyógykezelés alatt álló fogvatartottak elhelyezését szolgálják. Szakmai terminusban a büntetés-végrehajtási intézet (bv. intézet) használatos, a börtön ugyanis egy végrehajtási fokozat (lásd alább).

Fogház, börtön, fegyház

A szabadságvesztést a bíróság által meghatározott fokozatban kell végrehajtani, azaz fegyházban, börtönben vagy fogházban. A börtön tehát a köznyelvi használat mellett/ellenében nem egy intézet, hanem a büntetés végrehajtásának egy fokozata, amelyet a bírósági ítéletben határoznak meg. A fogház a legenyhébb, a fegyház a legszigorúbb

---

¹⁷ Büntetések, intézkedések, büntetőeljárású kényszerintézkedések, büntetőjogi elzárás, szabálysértési elzárás.

végrehajtási fokozat. Az egyes fokozatok szigorúsága megnyilvánul a fogvatartottak eltérő életrendjében, az egyén felett gyakorolt intézményi kontroll mértékében, a megszerezhető kedvezmények körében stb. A büntetést lehetőleg az elítélt lakóhelyéhez legközelebb hajtják végre a Büntetés-végrehajtási Szervezet által kijelölt intézetben.

FOGVATARTOTTI ALAPFOGALMAK

Fogvatartott

A büntetés-végrehajtási terminológiában a fogvatartott egy gyűjtőfogalom, mely a személyi szabadságában bármilyen okból vagy indokkal korlátozott, illetve attól megfosztott, büntetés-végrehajtási intézetben elhelyezett személyt jelent. Beletartoznak a fogvatartott kategóriába a jogerős bírósági ítélettel rendelkező elítéltek, a letartóztatottak, a kényszergyógykezeltek, az elzárást töltő személyek is.

Letartóztatott, I. fokú ítéletig

Személyi szabadság bírói elvonásával járó kényszerintézkedés hatálya alatt álló terhelt (előzetesen letartóztatott) az első fokon eljáró bíróság ügydöntő határozatának kihirdetéséig.

Letartóztatott, nem jogerősen elítélt

Személyi szabadság bírói elvonásával járó kényszerintézkedés hatálya alatt álló terhelt (letartóztatott) a bíróság ítéletének jogerőre emelkedéséig.

Elzárás

Az elzárás szabadságelvonással járó büntetési forma, melyet elsősorban az olyan esetekben célszerű alkalmazni, amelyekben a büntetés célja rövid tartamú szabadságelvonással is elérhető. Szabálysértés, illetve bűncselekmény miatt is – a törvények által meghatározott esetekben – kiszabható büntetésfajta. Fajtái: büntetőjogi-, szabálysértési-, rendbíróság helyébe lépő elzárás, melyeket az erre jogszabályi rendelkezés alapján kijelölt bv. intézetekben lehet végrehajtani.

Fiatalkorú letartóztatott I. fokú ítéletig

Személyi szabadság bírói elvonásával járó kényszerintézkedés hatálya alatt álló - a bűncselekmény elkövetésekor a 18. életévét még be nem töltött - terhelt (letartóztatott) az első fokon eljáró bíróság ügydöntő határozatának kihirdetéséig.

Fiatalkorú letartóztatott, nem jogerősen elítélt

Személyi szabadság bírói elvonásával járó kényszerintézkedés hatálya alatt álló - a bűncselekmény elkövetésekor a 18. életévét még be nem töltött - terhelt (letartóztatott) a bíróság ítéletének jogerőre emelkedéséig.

Reintegrációs őrizet

A szabadságvesztés és a felelős önálló életvezetés közötti kontraszt optimalizálását szolgálja, állami szervek által felügyelt határozott időtartamú kontroll alkalmazásával. Keretében – a túlsúlyosság enyhítése, a szabadságelvonás csökkentése és a reintegrációs célok elérése érdekében – a kisebb súlyú bűncselekmények elkövetőinek lehetősége nyílik arra, hogy bírói döntés alapján elektronikus nyomkövető alkalmazásával büntetésük utolsó legfeljebb 10 hónapját vagy 1 évét otthonukban tölthessék.

Jogi jellegét tekintve atipikus házi őrizetet jelent.

Ideiglenes kényszergyógykezelés

Az ideiglenes kényszergyógykezelés a kóros elmeállapotú terhelt személyi szabadságának bírói elvonása a büntetőeljárás alatt (jogerős ítélet nélkül). Akkor van helye, ha a bíróság arra következtet, hogy a büntetőeljárás végén a terhelt kényszergyógykezelését kell majd elrendelni. A kóros elmeállapotú elkövető elkövetéskori beszámítási képességének hiánya esetén a bíróság a felelősség megállapítása nélkül intézkedéséként kényszergyógykezelést rendel el személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény esetén, ha tartani kell attól, hogy az elkövető hasonló cselekményt fog elkövetni, feltéve, hogy büntethetősége esetén egyévi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést kellene kiszabni. Az ideiglenes kényszergyógykezelést az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetben kell végrehajtani.

Kényszergyógykezelés

Személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetőjének kényszergyógykezelését kell elrendelni, ha elmeműködésének kóros állapota miatt nem büntethető, és tartani kell attól, hogy hasonló cselekményt fog elkövetni, feltéve, hogy büntethetősége esetén egyévi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést kellene kiszabni.

Büntetőjogi gyógyító jellegű kényszerintézkedés abban az esetben, ha a személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetője az elmeműködésének kóros állapota miatt nem büntethető. Elsődleges célja a gyógyítás.

Közérdekű munka átváltoztatása (fogház)

A büntető- vagy szabálysértési eljárásban kiszabott közérdekű munka esetében, amennyiben az érintett személy a számára meghatározott munkát önhibájából nem végzi el, a közérdekű munkát vagy annak hátralévő részét szabadságvesztésre kell átváltoztatni. Átváltoztatása esetén 4, illetve 6 óra munka felel meg egy napi elzárásnak.

Pénzbüntetés átváltoztatása (fogház)

Amennyiben az elítélt a pénzbüntetést nem fizeti meg, illetve részletfizetés engedélyezése esetén egyhavi részlet megfizetését elmulasztja, a pénzbüntetést vagy annak meg nem fizetett részét szabadságvesztésre kell átváltoztatni. A pénzbüntetés legkisebb mértéke harminc, legnagyobb mértéke ötszáznegyven napi tétel, egynapi tétel összegét legalább ezer, legfeljebb ötszázezer forintban kell meghatározni.

Visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő

Az az elítélt, akit korábban szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, de szabadulása óta az újabb bűncselekmény elkövetéséig több mint három év telt el. Szintén ebbe a kategóriába tartozik a fogvatartott, ha korábbi vagy jelenlegi bűncselekménye, vagy mindkettő gondatlan elkövetés volt.

Különös visszaeső

Az a visszaeső, aki mindkét alkalommal ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekményt követ el.

Visszaeső

A szándékos bűncselekmény elkövetője, ha korábban szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és a büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el.

Többszörös visszaeső

Az, akit a szándékos bűncselekmény elkövetését megelőzően visszaesőként végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és az utolsó büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől a szabadságvesztéssel fenyegetett újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el.

Erőszakos többszörös visszaeső

Az erőszakos többszörös visszaeső olyan többszörös visszaeső, aki mindhárom alkalommal személy elleni erőszakos bűncselekményt követett el.